

Latvijas Republikas Senāts

SPRIEDUMS

Rīgā 2026.gada 27.oktobrī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Anita Kovaļevska, senatores Laura Konošonoka un Līvija Slica

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz politisko partiju apvienības „Zaļo un Zemnieku savienība” pieteikumu par valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Latvijas Televīzija” faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku, sakarā ar politisko partiju apvienības „Zaļo un Zemnieku savienība” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 3.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja – politisko partiju apvienība „Zaļo un Zemnieku savienība” – iesniedza kandidātu sarakstu 14.Saeimas vēlēšanām, kā arī Ministru prezidenta amatam izvirzīja personu, kas nekandidēja Saeimas vēlēšanās.

Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Latvijas Televīzija” (turpmāk – Latvijas Televīzija) sagatavoja rīcības plānu 14.Saeimas vēlēšanām (turpmāk – rīcības plāns). Tā 3.punkts paredzēja, ka 14.Saeimas deputāta amata kandidātu fināla debatēs piedalās Saeimas deputāta amata kandidāti no tiem politiskajiem spēkiem, kas pēc reitingiem sasniedz 2% robežu.

Pieteicēja vērsās Latvijas Televīzijā un norādīja, ka, ļaujot fināla debatēs piedalīties tikai deputāta amata kandidātiem, nepamatoti tiek liegta dalība pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātam, kā arī lūdza to nodrošināt. Latvijas Televīzija lūgumu atteica.

Pieteicēja uzskatīja, ka Latvijas Televīzijas rīcība, liedzot pieteicējas izvirzītajam Ministru prezidenta amata kandidātam piedalīties fināla debatēs, ir prettiesiska, un vērsās tiesā.

[2] Administratīvā apgabaltiesa ar 2024.gada 3.aprīļa spriedumu pieteikumu noraidīja. Spriedumā, pievienojoties pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai, norādīti turpmāk minētie argumenti.

[2.1] Latvijas Televīzijai kā sabiedriskajam elektroniskajam plašsaziņas līdzeklim bija rīcības brīvība noteikt priekšvēlēšanu raidījumu, tajā skaitā fināla debašu, norises kārtību, kā arī veikt redakcionālas izmaiņas raidījuma saturā. Tas, ka tiesības piedalīties priekšvēlēšanu aģitācijā,

izmantojot valsts nodrošināto bezmaksas raidlaiku, ir garantētas tieši vēlēšanu (konkrētajā gadījumā Saeimas) deputātu kandidātu sarakstā esošajiem deputātu kandidātiem, ir skaidri noteikts Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 6.panta pirmajā un otrajā daļā. Tiesību normas neparedz pienākumu valsts nodrošināto bezmaksas raidlaiku piešķirt personām, kas nav deputāta amata kandidāti.

[2.2] Latvijas Televīzija nav pieļāvusi tiesiskās palāvības principa pārkāpumu. Tā nav devusi pieteicējai vai kādai citai politiskajai partijai apsolutu, ka 14.Saeimas priekšvēlēšanu fināla debatēs varēs piedalīties personas, kas nav 14.Saeimas deputāta amata kandidāti. Šādu apsolutu nedod arī tiesību normas. Tāpat nav konstatējams vienlīdzības principa pārkāpums. Pieteicējai, līdzīgi kā citām politiskajām partijām, kas kandidēja 14.Saeimas vēlēšanās, tika nodrošināta iespēja piedalīties gan fināla debatēs (dalībnieku vidū deleģējot savus 14.Saeimas deputātu amata kandidātus), gan arī citos konkrētos Latvijas Televīzijas organizētajos priekšvēlēšanu raidījumos (dalībnieku vidū deleģējot gan savus 14.Saeimas deputātu amata kandidātus, gan savu Ministru prezidenta amata kandidātu).

[2.3] Priekšvēlēšanu fināla debatēm ir būtiska un ievērojama nozīme. Vienlaikus nav konstatējams, ka, neatļaujot fināla debatēs piedalīties pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātam, radītas priekšrocības pozīciju partijām un to politiskajiem līderiem. Latvijas Televīzija konkrētajā gadījumā nodrošināja sabiedrībai informāciju par visām politiskajām partijām, kuras piedalījās 14.Saeimas vēlēšanās, deva iespēju politiskajām partijām, tostarp pieteicējai, informēt sabiedrību par savas partijas programmu un piedalīties tās organizētajos priekšvēlēšanu raidījumos.

[2.4] Pieteicēja ir pieredzes bagāta politiskā partija, kas deputātu vietas ir ieguvusi jau iepriekšējās Saeimas vēlēšanās vismaz kopš 2002.gada. Līdz ar to tas, ka fināla debatēs nepiedalījās konkrētais pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidāts, nevarēja būtiski ietekmēt vēlēšanu rezultātus.

[2.5] Ievērojot minēto, nav konstatējama Latvijas Televīzijas prettiesiska rīcība, liedzot pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātam tiesības piedalīties fināla debatēs.

[3] Pieteicēja iesniedza kasācijas sūdzību par apgabaltiesas spriedumu. Kasācijas sūdzībā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[3.1] Pieteicējas tiesību ierobežojumus ir radījis sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu rīcības brīvības tiesiskā regulējuma „izplūdušās robežas”. Politiskajām partijām ir nedemokrātiski, nesamērīgi ierobežojumi piedalīties priekšvēlēšanu aģitācijas pasākumos.

[3.2] Pieteicēja bija pamatojusi, kādēļ ir pārkāpti Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 3.panta ceturtajā daļā, piektās daļas 3.teikumā, desmitajā un divpadsmitajā daļā ietvertie principi, bet tiesa šo jautājumu nepamatoti nav vērtējusi. Proti, apgabaltiesa nevērtēja to, ka pastāvēja nevienlīdzīga attieksme attiecībā uz dažādām politiskajām partijām un politisko partiju apvienībām, jo fināla diskusijās varēja piedalīties to partiju un partiju apvienību izvirzītie Ministru prezidenta amata kandidāti, kuri bija deputāta amata kandidāti. Pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātam šāda iespēja bija liegta. Apgabaltiesa arī nevērtēja to, ka, liedzot pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātam dalību fināla debatēs, tika ignorētas to vēlēšanu, kas šo personu atbalsta un gribēja gūt tieši tās politisko redzējumu, tiesības. Tāpat apgabaltiesa nevērtēja to, ka pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātam nebija iespēju tieši fināla debatēs visplašākajai vēlēšanu auditorijai atspēkot par viņu paustās nepatiesības, ko izplata politiskie konkurenti. Papildus uzsverams, ka sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipi ir ievērojami gan vispārēji, gan atsevišķi katrā priekšvēlēšanu raidījumā. Nevērtējot šos jautājumus, apgabaltiesa pārkāpa pamatojuma principu un personas tiesības tikt uzklausītai.

[3.3] Ja piekrīt tiesas viedoklim, ka pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidāta nepiedalīšanās fināla debatēs nevarēja būtiski ietekmēt vēlēšanu rezultātus, tad pieteicējas un tās Ministru prezidenta amata kandidāta līdzdalībai priekšvēlēšanu aģitācijas procesos vispār nav

nekādas nozīmes. Minētais būtu pretrunā ar godīgu priekšvēlēšanu procesu, sociālās domas pētījumiem, kā arī neatbilstu tiesiskas valsts principam un tiesībām uz vārda brīvību.

[3.4] Tiesa nav vērtējusi visu lietas materiālos esošo informāciju par fināla debašu ievērojamo nozīmi, kā arī ir lēmusi pretēji objektīviem pētījumiem.

[3.5] Nevar piekrist tiesas secinājumam, ka nav konstatējams vienlīdzības principa pārkāpums. Iespējamais vienlīdzības principa pārkāpums tiesām bija jāvērtē no pozīcijas un opozīcijas partiju vienlīdzīgu iespēju piedalīties sabiedrisko mediju raidījumos, kas attiecas arī uz visu priekšvēlēšanu periodu, skatupunkta.

[3.6] Tiesa ir pieļāvusi politisko partiju autonomijas, kas paredz tām ekskluzīvas tiesības lemt par savu pārstāvju līdzdalību priekšvēlēšanu aģitācijas pasākumos, ieskaitot fināla debates, nepamatotus ierobežojumus.

[3.7] Nevar piekrist tiesas secinājumam, ka Latvijas Televīzija ar savu faktisko rīcību nav pieļāvusi pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidāta diskrimināciju. No pieteicējas norādītajiem faktiem izriet, ka Latvijas Televīzija savu faktisko rīcību bija apzināti plānojusi, lai nepieļautu pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātu fināla debatēm un tādējādi negatīvi ietekmētu pieteicējas vēlēšanu rezultātu.

[3.8] Latvijas Televīzija ir ierobežojusi pieteicējas vārda brīvību, bet tiesa nav vērtējusi to, ka ierobežojums noteikts opozīcijas partijas politiķim. Pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidāta nepielaišana fināla debatēs objektīvi nebija saistīta ar tādiem demokrātiskā sabiedrībā nepieciešamajiem ierobežojumiem, kas izrietētu no Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 2.pantā noteiktā šā likuma leģitīmā mērķa.

[3.9] Pieteicēja nekad nav prasījusi savam Ministru prezidenta amata kandidātam konkrētu raidlaiku raidījumos, bet lūgusi ievērot viņa līdzvērtīgas tiesības kopā ar citu politisko partiju Ministru prezidenta amata kandidātiem piedalīties politiskās debatēs. Tā tiktu nodrošināta dažādu politisko ideju sacīkste un viedokļu konkurence, kas izriet no sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, Latvijas Televīzijai garantējot to, ka tā ir neitrāla un brīva no jebkādam politiskajām simpātijām vai antipātijām.

[4] Latvijas Televīzija ir iesniegusi paskaidrojumus par kasācijas sūdzību, norādot, ka tā nav pamatota.

Motīvu daļa

[5] Lietā ir strīds, vai un kādas bija Latvijas Televīzijas tiesības noteikt ierobežojumus dalībai priekšvēlēšanu raidījumā – 14.Saeimas deputāta amata kandidātu fināla debatēs.

[6] No pārsūdzētā sprieduma izriet: liegums pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātam piedalīties fināla debatēs pamatots ar rīcības plāna 3.punktu. Šis punkts paredz, ka 14.Saeimas deputāta amata kandidātu fināla debatēs piedalās politisko spēku, kas sasnieguši noteiktus reitingu rādījumus, deleģēti Saeimas deputāta amata kandidāti. Pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidāts nebija Saeimas deputāta amata kandidāts, līdz ar to nevarēja piedalīties fināla debatēs.

[7] Aplūkojot Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma II nodaļu, kas regulē jautājumu par valsts nodrošināto raidlaiku elektronisko plašsaziņas līdzekļu programmās, redzams, ka likumdevējs ir paredzējis divus veidus, kā tas nodrošināms. Pirmais – valsts nodrošinātais bezmaksas raidlaiks

priekšvēlēšanu aģitācijai (regulē likuma 6.–9.pants). Otrais – līdzdalība priekšvēlēšanu raidījumos elektronisko plašsaziņas līdzekļu televīzijas programmās sabiedriskā pasūtījuma ietvaros (regulē 10.pants). Katrā no šiem gadījumiem ir atšķirīgi noteikumi gan to saturam, gan izmantošanai. Tādējādi priekšvēlēšanu raidījumu veidošana tiek veikta papildus valsts nodrošinātajam bezmaksas raidlaikam priekšvēlēšanu aģitācijai, nevis tā ietvaros.

No apgabaltiesas konstatētajiem apstākļiem izriet, ka fināla debates bija viens no sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu veidotajiem priekšvēlēšanu raidījumiem un rīcības plāns ir izstrādāts atbilstoši Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 10.panta trešajai daļai. Iepazīstoties ar rīcības plānu, redzams, ka arī tajā skaidri norādīts – raidījumi nav saistīti ar katram politiskajam spēkam likumā atvēlēto bezmaksas aģitācijas laiku.

Līdz ar to uz konkrēto strīdu attiecas tās Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma II nodaļas normas, kas attiecas uz priekšvēlēšanu raidījumiem, proti, Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 10.pants.

[8] Senāts konstatē, ka apgabaltiesa nav nošķīrusi abas šīs situācijas un izskatāmajā strīdā atsaukusies gan uz Priekšvēlēšanu likuma 6.pantu, kas attiecas uz valsts nodrošināto bezmaksas raidlaiku priekšvēlēšanu aģitācijai, gan 10.pantu, kas regulē dalību priekšvēlēšanu raidījumos. Rezultātā apgabaltiesa ir secinājusi, ka no publisko tiesību normām izriet prasība Latvijas Televīzijai nodrošināt tiesības vismaz vienreiz kādam no deputātu sarakstā esošajiem deputāta amata kandidātiem piedalīties priekšvēlēšanu raidījumos elektronisko plašsaziņas līdzekļu televīzijas programmās sabiedriskā pasūtījuma ietvaros (*piemēram, pārsūdzētā sprieduma 7., 8.punkts*).

Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 10.panta trešā daļa paredz: vēlēšanām pieteikto deputātu kandidātu sarakstiem ir tiesības vismaz vienreiz piedalīties priekšvēlēšanu raidījumos elektronisko plašsaziņas līdzekļu televīzijas programmās sabiedriskā pasūtījuma ietvaros. Elektroniskais plašsaziņas līdzeklis nosaka priekšvēlēšanu raidījumu norises kārtību, ietverot deputātu kandidātu līdzdalības kritērijus, un šo kārtību savlaicīgi publisko.

No šīs tiesību normas izriet, ka subjekts, kam ir tiesības uz vismaz vienu dalību priekšvēlēšanu raidījumā televīzijā sabiedriskā pasūtījuma ietvaros, ir vēlēšanām pieteikto deputātu kandidātu saraksts, nevis konkrēti šajā sarakstā esošs deputāta amata kandidāts. Senāts atzīst, ka apgabaltiesa ir nepamatoti konkrētajā situācijā atsaukusies uz Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 6.pantu un tajā norādīto tiesību subjektu.

Tomēr izskatāmajā gadījumā šai neprecizitātei nav būtiskas ietekmes uz lietas iznākumu. Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 10.panta trešajā daļā ir noteikts deputātu kandidātu saraksta tiesību minimums – dalība vismaz vienā priekšvēlēšanu raidījumā. Konkrētajā gadījumā nav strīda, ka pieteicējas pieteiktajam deputātu kandidātu sarakstam vispār ir bijusi iespēja piedalīties priekšvēlēšanu raidījumos televīzijā sabiedriskā pasūtījuma ietvaros. Līdz ar to nav šaubu, ka šis konkrētajā tiesību normā ietvertais tiesību minimums pieteicējas gadījumā ir izpildīts.

[9] Strīds lietā ir par Latvijas Televīzijas kā elektroniskā plašsaziņas līdzekļa, kas veido televīzijas programmas sabiedriskā pasūtījuma ietvaros, rīcību, rīcības plānā nosakot ierobežojumus dalībai konkrētā priekšvēlēšanu raidījumā.

Plašsaziņas līdzekļi Latvijā tāpat kā ikvienā citā demokrātiskā tiesiskā valstī pilda nozīmīgas funkcijas. Ar to starpniecību tiek īstenotas Latvijas Republikas Satversmes 100.pantā ietvertās tiesības uz vārda brīvību, kas ietver tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju, paust savus uzskatus. Sabiedriskā medija jēga ir sniegt sabiedrībai uzticamu informāciju, jo īpaši sabiedrībai nozīmīgos jautājumos (*Satversmes tiesas 2026.gada 30.marta sprieduma lietā Nr. [2024-30-01](#) 17.1.punkts*).

Ja valsts ir izveidojusi sabiedriskos medijus, tad ir svarīgi, lai tie būtu neatkarīgi un baudītu redakcionālo brīvību. Tādējādi tiek nodrošināts tas, ka sabiedrība saņem objektīvu un neatkarīgu

informāciju. Sabiedriskajiem medijiem ir jāpiedāvā tāds saturs, kas citstarp atspoguļo politisko uzskatu daudzveidību. Sabiedriskie mediji ir būtiska daļa no Latvijas informatīvās telpas, un tiem ir arī īpaša loma demokrātiskā diskursa veidošanā, kas ir obligāts demokrātijas funkcionēšanas priekšnoteikums. Sabiedriskajiem medijiem ir uzticēta īpaša konstitucionālā misija – stiprināt demokrātiskai valstij raksturīgās vērtības (*turpat, 17.1.punkts un tajā minētās atsaucēs*).

Lai sabiedriskie mediji varētu īstenot mērķus, ar ko tie atšķiras no citiem plašsaziņas līdzekļiem, ir svarīgi, lai sabiedriskie mediji nodrošinātu daudzveidīgu saturu un uzrunātu visu sabiedrību. Demokrātija nav iespējama bez plurālisma, tolerances un atvērtības. Sabiedrisko mediju uzdevums ir kalpot visai sabiedrībai. Tie savu saturu veido un piedāvā nevis tādēļ, lai gūtu ekonomisku labumu, bet gan tādēļ, ka to veidotais saturs ir nepieciešams sabiedrībai, lai ikviena persona varētu pēc iespējas pilnvērtīgi piedalīties valsts dzīvi ietekmējošu lēmumu pieņemšanā un īstenot savas pamattiesības (*turpat, 17.2.punkts un tajā minētās atsaucēs*).

Respektējot sabiedrisko mediju neatkarību un redakcionālo brīvību, Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 10.panta trešā daļa paredz Latvijas Televīzijai brīvību noteikt priekšvēlēšanu raidījumu norises kārtību un dalības kritērijus.

[10] Vienlaikus šī brīvība nav neierobežota. Kā to pamatoti norādījusi apgabaltiesa, nosakot un mainot debašu norises kārtību, Latvijas Televīzijai joprojām bija saistoši normatīvajos aktos paredzētie noteikumi un principi. Apgabaltiesa konkrēti atzīmējusi Priekšvēlēšanu aģitācijas likumu un Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumu. Tomēr, kātas pamatoti uzsvērts kasācijas sūdzībā, izskatāmajā lietā ir pamats piemērot arī Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumu. Kopš tā spēkā stāšanās tieši šis likums regulē sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbību.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 3.pantā ietverti sabiedrisko mediju darbības pamatprincipi. Visi minētajā pantā ietvertie pamatprincipi, tostarp neatkarība, viedokļu daudzveidība, redakcionālā brīvība un citi, veido vienotu un harmonisku sistēmu, tie visi ir vienlīdz nozīmīgi un ievērojami sabiedrisko mediju darbībā (*Satversmes tiesas 2026.gada 30.marta sprieduma lietā Nr. [2024-30-01](#) 16.1.punkts*).

Līdz ar to, īstenojot Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 10.panta trešajā daļā paredzēto brīvību, Latvijas Televīzijai ir saistoši citstarp Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 3.pantā ietvertie darbības pamatprincipi.

[11] Tāpat ir vairāki vēlēšanu principi, kuru ievērošana sabiedriskajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem ir būtiska tieši vēlēšanu kontekstā.

Periodiskas likumdevēja vēlēšanas ir valsts varas leģitimēšanas pamats un veids, kā tautai izteikt savu tā brīža gribu, atbilstoši kurai likumdevējam turpmākos gadus līdz nākamajām vēlēšanām ir jādarbojas (sal. *Senāta 2006.gada 3.novembra sprieduma lietā Nr. [SA-5/2006](#) 10.1.punkts*).

Vēlēšanu sistēmu Latvijā raksturo vairāki pamatprincipi: vēlēšanas ir vispārējas, vienlīdzīgas, tiešas, aizklātas, proporcionālas un brīvas.

Brīvas vēlēšanas sevī ietver divus aspektus: vēlēšanu gribas brīvu veidošanos un vēlēšanu iespēju brīvi paust savu gribu balsojot (*Satversmes tiesas 2010.gada 22.februāra sprieduma lietā Nr. [2009-45-01](#) 10.1.punkts*). Senāts jau iepriekš atzinis, ka brīvu vēlēšanu princips, pirmkārt, prasa, lai valsts nodrošinātu tādas apstākļus, ka būtu iespējams veidoties dažādiem viedokļiem un būtu reāla iespēja šos dažādos viedokļus paust un darīt tos zināmus vēlētajiem, otrkārt, ka vēlētais būtu aizsargāts no nepieļaujamas savas gribas iespaidošanas gan no valsts, gan no privātpersonu puses (*Senāta 2014.gada 31.oktobra sprieduma lietā Nr. [SA-5/2014](#) 10.punkts*). Brīvu vēlēšanu principa tvērums attiecas ne tikai uz balsošanas brīdi, bet arī uz vēlēšanu gribas veidošanos priekšvēlēšanu periodā (*Senāta 2006.gada 3.novembra sprieduma lietā Nr. [SA-5/2006](#) 10.2.punkts*).

Savukārt vienlīdzīgu vēlēšanu princips citstarp paredz, ka visu politisko partiju un vēlēšanu kandidātu iespējas ir vienlīdzīgas. Iespējas ir vienlīdzīgas, ja valsts institūciju attieksme pret visiem kandidātu sarakstiem ir neitrāla. Tas attiecas uz kandidātu sarakstu vēlēšanu kampaņu, plašsaziņas līdzekļu pieejamību tiem, kā arī partiju un to kampaņu publisko finansēšanu. Vienlīdzīgu vēlēšanu princips ietver arī aizliegumu valstij diskriminēt vai priviligiēt kādu noteiktu politisko organizāciju un prasa no valsts institūciju attieksmes aspekta ne tikai tiesisku, bet arī faktisku iespēju vienlīdzīgumu (*Senāta 2026.gada 6.maija sprieduma lietā Nr. SKA-35/2026, [ECLI:LV:AT:2026:0506.A420237122.11.S](#), 7.punkts un tajā minētās atsauces*).

[12] Senāts pirms Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma spēkā stāšanās ir norādījis: sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu publiskā funkcija ir sabiedriskā pasūtījuma programmu veidošana un izplatīšana. Šīs funkcijas pildīšanas ietvaros sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu pienākums ir arī nodrošināt informāciju, kas nepieciešama, lai katrs sabiedrības loceklis varētu veidot pamatotu un brīvu viedokli. Minētais gan nav saprotams tādējādi, ka sabiedriskajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem būtu jānodrošina ikvienai personai iespēja izmantot plašsaziņas līdzekļa ētera laiku, lai paustu savus uzskatus. Jautājums par dažādus viedokļus pārstāvošu personu iespēju izteikties ēterā var tikt aplūkots kā daļa no sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu kompetencē ietilpstošā pienākuma nodrošināt informāciju, kas atspoguļotu sabiedrības uzskatu dažādību (*Senāta 2016.gada 14.aprīļa lēmuma lietā Nr. [SKA-780/2016](#), A420192216, 5.punkts*).

Lietā, kurā tika vērtēta taisnīga raidlaika sadale politiskajām organizācijām priekšvēlēšanu periodā, Senāts norādīja: vienlīdzīgas iespējas uz plašsaziņas līdzekļu pieejamību politiskajām organizācijām nerada tiesības uz vienādu raidlaiku sabiedriskajā televīzijā. Sabiedriskās raidorganizācijas drīkst izvērtēt katrai politiskajai organizācijai piešķiramo raidlaiku atbilstoši tās nozīmei. Vienlīdzīgu vēlēšanu princips ietver sabiedriskajai raidorganizācijai aizliegumu nepiešķirt kādai politiskajai organizācijai raidlaiku vispār, taču noteic arī tiesības, sadalot raidlaiku starp politiskajām organizācijām, ņemt vērā politiskā nozīmīguma kritērijus un izvērtēt sabiedrības iespējamo interesi par konkrēto politisko organizāciju (*Senāta 2006.gada 3.novembra sprieduma lietā Nr. [SA-5/2006](#) 14.4.punkts*).

[13] Kā tas konstatēts jau iepriekš, atbilstoši Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 10.panta trešajai daļai kritēriju noteikšana dalībai priekšvēlēšanu raidījumos ir Latvijas Televīzijas brīva izvēle, ievērojot tās darbību un priekšvēlēšanu procesu regulējošās tiesību normas un principus. Līdz ar to izskatāmās lietas ietvaros nepieciešams pārbaudīt, vai dalībai fināla debatēs noteiktais kritērijs – deputāta amata kandidāts – nepārkāpj kādu no šīm tiesību normām vai principiem.

Senāts uzsver: jau pati Priekšvēlēšanu aģitācijas likuma 10.panta trešā daļa norāda uz *deputātu kandidātu* līdzdalības kritērijiem (*10.panta trešās daļas otrais teikums*), kā arī tā norāda minimālās tiesības *vēlēšanām pieteikto deputātu kandidātu sarakstiem* (*10.panta trešās daļas pirmais teikums*). Līdz ar to nav šaubu: likumdevējs ir paredzējis, ka priekšvēlēšanu raidījumā kā vēlēšanām pieteiktā deputātu kandidātu saraksta pārstāvis var piedalīties deputāta amata kandidāts. Secīgi noskaidrojams, vai tiesību normas piešķir šādas tiesības arī kādai citai personai, kas nav deputāta amata kandidāts, un attiecīgi, vai, ierobežojot dalībnieku loku tikai ar deputāta amata kandidātiem, šīs tiesību normas tiek pārkāptas.

Konkrētajā gadījumā nav konstatējama tiesību norma, kas paredzētu partijas izvirzīta Ministru prezidenta amata kandidāta vai kādas citas personas, kas neietilpst deputātu kandidāta sarakstā un nav deputāta amata kandidāts, tiesības piedalīties priekšvēlēšanu raidījumos. Arī pieteicēja kasācijas sūdzībā nav norādījusi uz šādu tiesību normu. Līdz ar to nav konstatējams, ka šāds kritērijs liegtu kādai personai tai ar tiesību normām piešķirtās tiesības.

Latvijas politiskajā tradīcijā priekšvēlēšanu laikā politiskās partijas un politisko partiju apvienības papildus deputātu kandidātiem mēdz izvirzīt savus Ministru prezidenta vai ministra

amata kandidātus. Šāda izvirzīšana ir politiska un tiek ņemta vērā, pieņemot politiskos lēmumus pēc vēlēšanām. Tāpat šāda izvirzīšana dod vēlētajiem priekšstatu par to, kādas personas konkrētais politiskais spēks redz attiecīgajos amatos. Tomēr tā pati par sevi nerada tādas pašas tiesiskās sekas kā deputāta amata kandidāta statuss. Lai gan Latvijas Televīzijai nav liegts lemt arī par personu, kas pārstāv politisko spēku, bet nav deputātu kandidāti, dalību atsevišķos priekšvēlēšanu raidījumos, tomēr tās ir Latvijas Televīzijas tiesības, nevis pienākums. Vienlaikus, šādai rīcībai jābūt pamatotai un, tāpat kā visai Latvijas Televīzijas darbībai priekšvēlēšanu periodā, jāatbilst iepriekš norādītajām tiesību normām un principiem.

Līdz ar to nav konstatējams, ka kritērijs – deputāta amata kandidāts – pats par sevi būtu pretējs kādai tiesību normai vai liegto kādai personai tiesību normā garantētās tiesības.

[14] Senāts atzīst: lai gan apgabaltiesa nav vērtējusi Latvijas Televīzijas rīcības atbilstību tieši Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 3.panta kontekstā, tiesa ir pēc būtības novērtējusi tos pieteicējas argumentus, kam ir tiesiska nozīme lietā.

Pārsūdzētajā spriedumā tiesa ir vērtējusi pieteicējas argumentus par vienlīdzības principa pārkāpumu, kā arī nespēju paust vēlētajiem (un vēlētāju iespēju iegūt) pieteicējas viedokli. No apgabaltiesas secinātā izriet: dalības kritēriji ir bijuši vienādi visām partijām un pieteicējai tāpat kā citām politiskajām partijām, kas kandidēja vēlēšanās, bija iespēja piedalīties gan fināla debatēs, gan arī citos priekšvēlēšanu raidījumos, dalībai deleģējot rīcības plānā noteiktajiem kritērijiem atbilstošu pārstāvi. Tāpat konstatēts, ka priekšvēlēšanu laikā bija raidījumi, kuros varēja piedalīties tieši pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidāts. Līdz ar to apgabaltiesa ir pārbaudījusi, ka kritēriji visām partijām bija vienādi, kā arī pārlicinājusies, ka fināla debates nebija vienīgais informācijas avots vēlētajiem par pieteicēju un pieteicējas izvirzīto Ministru prezidenta amata kandidātu. Šādā izvērtējumā nozīme pamatoti var tikt piešķirta arī pieteicējas politiskajai pieredzei un vēsturiskajai darbībai. Tiesa arī nekonstatēja apstākļus, kas liecinātu, ka, izslēdzot no priekšvēlēšanu fināla debatēm pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātu, radītas acīmredzamas priekšrocības tieši pozīcijas partijām un to politiskajiem līderiem. Tāpat apgabaltiesa ir izvērtējusi pieteicējas argumentus tiesiskās palāvības kontekstā, tomēr kasācijas sūdzībā nav ietverti konkrēti iebildumi par to. Senāts nekonstatē būtiskas kļūdas apgabaltiesas izvērtējumā.

Senāts atzīmē: lietā ir strīds par Latvijas Televīzijas rīcību saistībā ar konkrētu priekšvēlēšanu raidījumu. Apgabaltiesai izskatāmās lietas ietvaros nav pienākuma vērtēt visu priekšvēlēšanu periodu un Latvijas Televīzijas rīcību tajā vai arī Latvijas Televīzijas darbu vispārīgi. Līdz ar to nav pamatoti kasācijas sūdzībā paustie iebildumi par šāda vērtējuma trūkumu.

[15] Senāts atzīst par nepamatotiem kasācijas sūdzībā paustos iebildumus saistībā ar to, ka konkrētais kritērijs nepamatoti ierobežo pieteicējas tiesības izvēlēties tās deputāta amata vai Ministru prezidenta amata kandidātus vai pārstāvjus priekšvēlēšanu debatēs. Lai gan nav apšaubāms šādu tiesību būtiskums, tās ir realizējamās spēkā esošā tiesiskā regulējuma ietvaros. Senāts uzsver: pieteicējai, izvēloties Ministru prezidenta amata kandidātu, kas vienlaikus nekandidē uz deputāta amatu, ir jāreķinās, ka tam nebūs visas deputātu kandidātiem piešķirtās tiesības. Tā kā normatīvajos aktos nav ietvertas priekšvēlēšanu laikā izvirzīta Ministru prezidenta amata kandidāta tiesības uz dalību konkrētos priekšvēlēšanu raidījumos, pieteicējai nebija pamata paļauties uz šādu iespēju, kā arī nav pamata uzskatīt, ka ar konkrēto ierobežojumu ir nepamatoti liegtas kādas tai jau piešķirtas tiesības. Turklāt – pat ja pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidāta dalība konkrētā priekšvēlēšanu raidījumā nebija iespējama deputāta amata kandidāta statusa neesības dēļ, pieteicēju raidījumā varēja pārstāvēt kāds no tās deputāta amata kandidātiem.

[16] Pieteicēja uzsver, ka apgabaltiesa nav pienācīgi novērtējusi tieši fināla debašu nozīmi. Vienlaikus kasācijas sūdzībā norādīti vairāki citāti no dažādiem avotiem, kas lielākoties attiecas uz priekšvēlēšanu debašu nozīmi vispārīgi (ko apgabaltiesa nav apšaubījusi), nevis tieši noslēdzošo jeb

fināla debašu nozīmi. Kasācijas sūdzībā norādītās atziņas no dažādiem avotiem nepamato, kādēļ partiju izvirzīto Ministru prezidenta amata kandidātu dalība tieši noslēdzošajās priekšvēlēšanu debatēs būtu izšķiroša un tādēļ cita partijas pārstāvja dalība – neatbilstoša.

Atzīmējams, ka fināla debates ir viens no veidiem, kā politiskās organizācijas, kas piedalās priekšvēlēšanu cīņās, var izteikt savu viedokli vēlētajiem (sal. *Senāta 2006.gada 3.novembra sprieduma lietā Nr. SA-5/2006 14.4.punkts*). Tomēr vēlētāju politiskās gribas veidošanās ir komplekss process, kas atkarīgs gan no iekšējiem faktoriem (vēlētāja uzskati un pārlicība), gan ārējiem faktoriem (politisko organizāciju aģitācijas pasākumi – politisko organizāciju reklāmas raidorganizācijās un presē, kā arī politisko organizāciju politisko programmu saturs, politiskās aktivitātes iepriekšējos četrus gadus u.tml.). Ir būtiski, lai vēlētajiem savu izvēli ir iespējams veidot informācijas pieejamības apstākļos (*Senāta 2006.gada 3.novembra sprieduma lietā Nr. SA-5/2006 13.1., 13.3.punkts*). Konkrētajā gadījumā apgabaltiesa ir pārliecinājusies, ka vēlētajiem bija pieejama informācija gan par pieteicēju, gan pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidātu.

Pretēji kasācijas sūdzībā norādītajam, Senāts nekonstatē, ka apgabaltiesa būtu norādījusi, ka pieteicējas Ministru prezidenta amata kandidāta dalībai priekšvēlēšanu pasākumos un aģitācijā nav nekādas nozīmes. Tā ir pieteicējas subjektīva apgabaltiesas norādītā interpretācija.

[17] Pieteicēja kasācijas sūdzībā norāda, ka apgabaltiesa nepamatoti nav konstatējusi apzinātu Latvijas Televīzijas rīcību, kas vērsta pret pieteicēju un tās izvirzīto Ministru prezidenta amata kandidātu. Tomēr no pārsūdzētā sprieduma izriet, ka tiesa ir vērtējusi šo jautājumu un pieteicējas norādītos apstākļus saistībā ar rīcības plāna pieņemšanas laiku, bet nav konstatējusi faktus, kas to pierādītu. Senāts piekrīt, ka, neesot pierādījumiem Latvijas Televīzijas apzinātai rīcībai, pieteicējas norādītais ir tikai tās viedoklis un faktu interpretācija.

[18] Apkopojot iepriekš minēto, Senāts atzīst: lai gan apgabaltiesas spriedumā ir atsevišķas nepilnības, tās nav ietekmējušas lietas iznākumu. Līdz ar to apgabaltiesas spriedums ir atstājams negrozīts.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 348.panta pirmās daļas 1.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

atstāt negrozītu Administratīvās apgabaltiesas 2024.gada 3.aprīļa spriedumu, bet politisko partiju apvienības „Zaļo un Zemnieku savienība” kasācijas sūdzību noraidīt.

Spriedums nav pārsūdzams.